

کد کنترل

114

F

آزمون (نیمه‌متمرکز) ورود به دوره‌های دکتری - سال ۱۴۰۱

دفترچه شماره (۱)

صبح جمعه ۱۴۰۰/۱۲/۶

«اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.»

امام خمینی (ره)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

رشته تاریخ - تاریخ اسلام (کد ۲۱۲۱)

جدول مواد امتحانی، تعداد، شماره سؤال‌ها و زمان پاسخ‌گویی

زمان پاسخ‌گویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
۱۲۰ دقیقه	۹۰	۱	۹۰	مجموعه دروس تخصصی: - تاریخ جهان اسلام از آغاز تا پایان عصر عثمانی - تاریخ تحولات فکری و فرهنگی در جهان اسلام تاکنون - روش تحقیق و منبع‌شناسی در تاریخ اسلام

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤال‌ها به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می‌باشد و یا متخلفان برابر مقررات رفتار می‌شود.

* متقاضی گرامی، وارد نکردن مشخصات و امضا در کادر زیر، به منزله غیبت و حضور نداشتن در جلسه آزمون است.

اینجانب ..... با شماره داوطلبی ..... با آگاهی کامل، یکسان بودن شماره صندلی خود را با شماره داوطلبی مندرج در بالای کارت ورود به جلسه، بالای پاسخ‌نامه و دفترچه سؤال‌ها، نوع و کد کنترل درج شده بر روی دفترچه سؤال‌ها و پایین پاسخ‌نامه‌ام را تأیید می‌نمایم.

امضا:

- ۱- عبارت «توسل به فرد صاحب نفوذ برای تحصیل امنیت» در دوره جاهلیت معرف کدام سنت است؟
 (۱) ثار (۲) جوار (۳) منافره (۴) معافره
- ۲- کدام مورد مهم‌ترین اقدام «قصی بن کلاب» برای تثبیت موقعیت اجتماعی قریش بود؟
 (۱) تأسیس دارالندوه در مکه (۲) واگذاری حجاب و سقاییت به قریش (۳) تقسیم قریش به دو دسته بطایح و ظواهر (۴) اسکان قریش در درون شهر مکه
- ۳- قصیده لامیه، توسط چه کسی و به چه نشانه‌ای سروده شده است؟
 (۱) ابوطالب - ارادت به پیامبر (ص) (۲) ابوطالب - حمایت از پیامبر (ص) (۳) جعفر بن ابیطالب - اطاعت از پیامبر (ص) (۴) عبدالمطلب - تقدس و پاکی پیامبر (ص)
- ۴- مهم‌ترین اقدام مقابله‌ای مسلمانان در جنگ احد در پی شایعه کشته شدن پیامبر (ص) کدام مورد بود؟
 (۱) تأکید بر زنده بودن خدای محمد (ص) (۲) اتخاذ موضع دفاعی مقابل قلعه‌های یهودیان (۳) پناهندگی نزد بزرگان قریش (۴) تکذیب آنی شایعه کشته شدن پیامبر (ص)
- ۵- کدام حکم شرعی، با غزوه ذات الرقاع ارتباط دارد؟
 (۱) اقامه نماز خوف (۲) وجوب روزه ماه رمضان (۳) شکسته شدن نماز مسافر (۴) نخستین احکام غنیمت
- ۶- پیامبر اسلام (ص) در روز حرکت به سوی «قبیله هوازن» به ترتیب کدام افراد را به‌عنوان «امیر مکه» و «معلم قرآن و احکام دینی» تعیین کرد؟
 (۱) علی بن ابیطالب (ع) - مصعب بن عمیر (۲) عتاب بن اسید - معاذ بن جبل (۳) ابو قتاده بن ربیع - عبدالله بن همام (۴) عبدالله بن مسعود - عمار بن یاسر
- ۷- ازدواج نبی مکرم اسلام با جویریة دختر حارث که منجر به گرایش عده‌ای به اسلام شد، در کدام غزوه اتفاق افتاد؟
 (۱) خیبر (۲) خندق (۳) بنی‌مصطلق (۴) ذات‌السلاسل
- ۸- آیه «لقد صدق الله رسوله الرويا بالحق...» به کدام خواب پیامبر (ص) اشاره کرده است؟
 (۱) قبل از حرکت به سمت حدیبیه (۲) عبارات اذان و اقامه (۳) محاصره ثقفی‌ها در طائف (۴) تصرف ایران و روم توسط مسلمانان
- ۹- کدام‌یک از سران انصار در اجتماع سقیفه، انصار را برتر از قریش دانست؟
 (۱) ابو ایوب انصاری (۲) حباب بن منذر (۳) سعد بن عباد (۴) قیس بن سعد

- ۱۰- خلیفه عمر بن خطاب دستور داد کدام زمین‌ها بین فاتحان قادسیه تقسیم نشود؟
- (۱) زمین‌های بایر و موات شمال بین‌النهرین
(۲) زمین‌های رها شده افراد فراری
(۳) زمین‌های حاصلخیز کشاورزی عراق
(۴) زمین‌های متعلق به پادشاهان ساسانی
- ۱۱- زبیر توسط چه کسی و در کدام واقعه به قتل رسید؟
- (۱) مروان بن حکم - جنگ جمل
(۲) عمرو بن جرموز - جنگ جمل
(۳) ولید بن عقبه - غارات عراق
(۴) عثمان بن حنیف - فرار از بصره
- ۱۲- در کدام واقعه پس از پیامبر (ص)، هفتصد نفر از اصحاب بیعت رضوان و چهارصد نفر از سایر مهاجران و انصار شرکت داشتند؟
- (۱) نبرد صفین
(۲) قیام توابین
(۳) نبرد دیرالجمام
(۴) بیعت با عبدالله بن زبیر
- ۱۳- معاویه با دستور «و اقتل شیعة علی حیث کانوا» ..... را برای سرکوب شیعیان ولایت ..... فرستاد.
- (۱) بسر بن ابی اریطه - مصر
(۲) ولید بن عقبه - عراق
(۳) حصین بن نمیر - حجاز
(۴) عبدالله بن سعد بن ابی سرح - یمن
- ۱۴- چه کسی توانست سیطره امویان را بر فرارود (ماوراءالنهر) گسترش دهد؟
- (۱) حجاج بن یوسف ثقفی
(۲) خالد بن عبدالله قسری
(۳) قتیبة بن مسلم باهلی
(۴) نصر بن سیار
- ۱۵- کدام عامل سبب از دست رفتن وحدت سیاسی اسپانیا در دوره ولید بن عبدالملک شد؟
- (۱) چند دستگی رؤسای حکومت و سران سپاه
(۲) حملات مسیحیان به منطقه تحت سلطه مسلمانان
(۳) ورود دسته‌های جدید سپاهی از شمال آفریقا به اندلس
(۴) تسلط و دخالت اسقف‌ها و مردان بزرگ دینی در دستگاه حکومتی
- ۱۶- کدام مورد درباره جنبش سپاه جامگان درست است؟
- (۱) بکیر بن ماهان از داعیان برجسته آن در خراسان بود.
(۲) جهم بن صفوان از چهره‌های برجسته آن در خراسان بود.
(۳) مازیار بن فارن والی امویان در خراسان، به مقابله با آن پرداخت.
(۴) از همان آغاز جنبش، امامان خاندان عباسی از کوفه آن را هدایت می‌کردند.
- ۱۷- مشکلات سه‌گانه دوره منصور عباسی، چه بود؟
- (۱) افزایش نفوذ ابومسلم، قیام آل ابی‌طالب، سرکشی خالد بن برمک
(۲) سرکشی ابوسلمه خلال، حرکت زنادقه، قدرت‌طلبی خاندان عباسی
(۳) قدرت‌طلبی عمویش عبدالله بن علی، افزایش قدرت ابومسلم، قیام آل ابی‌طالب
(۴) سهم‌خواهی خاندان عباسی، سرکشی یحیی بن خالد برمکی، افزایش نفوذ آل ابی‌طالب
- ۱۸- کدام واقعه، در زمان خلافت مأمون رخ داد؟
- (۱) سقوط معتزله و دستگیری سران این فرقه
(۲) کشیده شدن اندیشه اعتزال به اعضای خاندان حاکمیت
(۳) منازعات شدید فرقه‌ای و اقدامات خصمانه برضد هم
(۴) سرایت اختلافات معتزله با سایر مذاهب به توده‌های مردم

- ۱۹- در زمان حکومت خالد بن عبدالله قسری بر عراق، کدام اتفاق در این ناحیه روی داد؟
 (۱) بیرون راندن زطی‌ها از عراق به هند
 (۲) خشکاندن باتلاق‌ها و تبدیل آن به زمین کشاورزی
 (۳) جلب رضایت نیروهای سپاهی عراق برای گرفتن اقطاع
 (۴) مطالعات اولیه برای ایجاد شهری به عنوان مرکز خلافت
- ۲۰- کدام خلیفه عباسی به‌طور گسترده برای مقاصد دینی و سیاسی، از جریان فتوت استفاده کرد؟
 (۱) الناصر لدين الله
 (۲) المقتدر بالله
 (۳) المسترشد بالله
 (۴) القائم بامرالله
- ۲۱- کدام عوامل بیرونی در تحکیم و تثبیت دولت طولونیان در مصر تأثیر داشت؟
 (۱) شورش‌های متعدد قرامطیان در شام
 (۲) حملات بیژانس به شام و سواحل مصر
 (۳) برآمدن دولت‌های حمدانی و مرداسی در شام
 (۴) قیام زنگیان در عراق و ظهور دولت صفاری در ایران
- ۲۲- کدام گزینه درباره «معز» خلیفه فاطمی درست است؟
 (۱) نخستین خلیفه فاطمی در مصر است.
 (۲) آغازگر حملات فاطمیان به عراق بود.
 (۳) نخستین خلیفه‌ای است که مدعی الوهیت شد.
 (۴) به سلطه قرامطه در مصر پایان داد.
- ۲۳- جزیره صقلیه (سیسیل) در دوره کدام حکومت فتح شد؟
 (۱) فاطمیان در عهد معز لدين الله
 (۲) بنی اغلب در عهد ابراهیم بن اغلب
 (۳) بنی اغلب در عهد زیاده الله اول
 (۴) فاطمیان در عهد عبیدالله مهدی
- ۲۴- کدام منطقه در دوره حکومت بنوحفص به قطب تجاری شمال آفریقا تبدیل شد؟
 (۱) اسکندریه
 (۲) فاس
 (۳) تلمسان
 (۴) تونس
- ۲۵- پس از سقوط دولت موحدین در شمال آفریقا و اندلس، قلمرو این دولت به چه شکلی تجزیه شد؟
 (۱) بنی حفص در آفریقایه - بنی زبان در مغرب اوسط - بنی مدین در مغرب اقصی
 (۲) بنی نصر در اندلس - بنی حماد در مغرب اقصی - بنی زبان در مغرب اوسط
 (۳) بنی مدین در مغرب اقصی - بنی نصر در اندلس - بنی حفص در مغرب اوسط
 (۴) بنی عبدالواد در مغرب اقصی - بنی حفص در مغرب اوسط - بنی مدین در آفریقایه
- ۲۶- در تشکیلات سیاسی و اداری دولت ممالیک مصر، «امیران طلبخانه» چه کسانی بودند؟
 (۱) جماعتی که در ورود امیران، از سلطان رخصت می‌طلبیدند.
 (۲) سوارکاران ممالیک که مناصب درجه دوم در محضر سلطان به آن‌ها واگذار می‌شد.
 (۳) گروهی از طبقه امیران بیست‌تایی که والیان کوچک از میان آن‌ها انتخاب می‌شدند.
 (۴) گروهی از امیران صاحب منصب که بعد از وفات پدرانشان، منصب پدر را تصاحب می‌کردند.
- ۲۷- کدام دولت اسلامی به مقابله با احتکار کالاهای شرقی به‌ویژه بخور و ادویه پرداخت؟
 (۱) فاطمیان
 (۲) عثمانی
 (۳) صفویان
 (۴) ممالیک
- ۲۸- کدام مورخ هنگام محاصره حلب از هلاکو اطاعت کرد و منصب او چه بود؟
 (۱) ابن خلدون - وزیر دربار سلاجقه روم
 (۲) ابن اثیر - قاضی‌القضات شهر حلب
 (۳) ابن عبری - رئیس اسقف‌های شهر
 (۴) ابن ایاس - رئیس سپاهیان منطقه شامات
- ۲۹- کدام مورد از سلسله‌های حکومتی اسلامی در هند به‌شمار نمی‌رود؟
 (۱) تغلق شاهیان
 (۲) خلجیان
 (۳) خضریان
 (۴) موحدین

- ۳۰- دولت عثمانی در جنگ جهانی اول، با کدام کشور متحد شد؟
 (۱) روسیه (۲) انگلیس (۳) ایران (۴) آلمان
- ۳۱- کدام مورد دربارهٔ اوضاع دینی اجتماعی بغداد در سده‌های پنجم و ششم هـ. ق. درست است؟
 (۱) دولت و حکمرانان سلجوقی به حمایت از کرامیان بغداد گرایش داشتند.
 (۲) پایگاه اصلی حنبلی‌ها و اصحاب حدیث، محلهٔ کرخ در جانب شرقی این شهر بود.
 (۳) شافعیان، کرامیان و شیعیان بزرگترین گروه‌های اجتماعی، مذهبی را تشکیل می‌دادند.
 (۴) مهم‌ترین پایگاه نشر فقه شافعی و حنفی و کلام اشعری در این شهر، مدرسه نظامیه بود.
- ۳۲- مرکز اصلی کلام شیعه کدام شهر بود و متکلمان شیعه از شاگردان کدام امامان بودند؟
 (۱) بغداد - امام سجاد (ع) و امام محمد باقر (ع) (۲) قم - امام محمدباقر (ع) و امام جعفر صادق (ع)
 (۳) نجف - امام صادق (ع) و امام کاظم (ع) (۴) کوفه - امام صادق (ع) و امام کاظم (ع)
- ۳۳- کدام مورد در خصوص پیوند مردم با امام اسماعیلی در دورهٔ ستر درست است؟
 (۱) از طریق رجوع مستقیم به سلسله امامان مستور اسماعیلی برقرار می‌شد.
 (۲) امام اسماعیلی غایب بود و ارتباطی میان وی و مردم برقرار نمی‌شد.
 (۳) پیوند با امام مستور اسماعیلی از طریق دعاة اسماعیلی صورت می‌گرفت.
 (۴) امام اسماعیلی در غیبت به سر می‌برد و حجت‌ها وسیله ارتباط بودند.
- ۳۴- کدام طریقت‌ها، از فرق برجسته و مشهور صوفیانه در قرون هفتم و هشتم در ماوراءالنهر تحت حکومت مغولان بودند؟
 (۱) یسویه و قادریه (۲) یسویه و کبرویه
 (۳) نقشبندیه و قادریه (۴) کبرویه و نقشبندیه
- ۳۵- کدام شخص به‌عنوان «مجدد الف ثانی» شناخته می‌شود؟
 (۱) ابوبکر باقلانی (۲) شیخ احمد سرهندی
 (۳) محیی‌الدین ابن عربی (۴) سید جمال‌الدین اسدآبادی
- ۳۶- منظور از جریان واقفه خاص یا واقفه مطلق در میان فرق و مذاهب شیعه کدام گزینه است؟
 (۱) هر طایفه‌ای که بر یکی از امامان شیعه پیش از امام دوازدهم توقف کردند و جانشین آنان را نپذیرفتند.
 (۲) کسانی که پس از درگذشت امام رضا (ع) تا امام عسکری (ع) در مورد جانشینی ایشان در دام حیرت افتاده بودند.
 (۳) جریان ممتوره که بر امامت امام موسی بن جعفر (ع) توقف کرده، منکر درگذشت آن حضرت و قائل به زنده بودن و مهدویت وی بودند.
 (۴) جریانی که در انتقال امامت از امامی به جانشین او توقف می‌کردند و مدعی می‌شدند که او مهدی است یا زنده است و پس از او امامی نیست.
- ۳۷- از دیدگاه زیدیه کدام مورد از شروط صحت امامت اهمیت اساسی دارد و به انکار نظریه امامت از دیدگاه شیعه اثنی‌عشری و جدایی زیدیه از امامیه می‌انجامد؟
 (۱) عدم باور به عصمت امام و رد چنین شرطی برای تحقق امامت
 (۲) جواز امامت دو نفر امام واجب‌الطاعه به‌طور هم‌زمان در دو سرزمین مجزا
 (۳) اهمیت امر به معروف و نهی از منکر و قائل بودن به اصل لزوم قیام به سیف
 (۴) به‌طور اخص فاطمی بودن امام و حسنی یا حسینی تبار بودن امام زیدی
- ۳۸- کدام فرقه از انشعابات زیدیه است؟
 (۱) جارودیه (۲) صفریه (۳) نجدیه (۴) واقفیه

- ۳۹- کدام گزینه، درباره ظهور خوارج درست است؟
- (۱) اختلاف و دو دستگی ناشی از جنگ جمل، زمینه‌ساز معضلات فکری آنان شد.
  - (۲) قراء در کوفه و مصر، از ساده‌لوحی و نبود بصیرت مردم بهره می‌گرفتند.
  - (۳) قاعدین و فرماندهان سپاه اسامه بن زید با افکار خود موجب بنیان خوارج شدند.
  - (۴) کوفه و فسطاط به‌عنوان مسکن خوارج ساختار اجتماعی ناهمگون داشتند.
- ۴۰- کدام مورد، بیانگر رابطه خلافت اموی با مرجئه می‌باشد؟
- (۱) امویان متوجه رابطه پنهانی مرجئه و شیعه نشدند.
  - (۲) امویان از قدریه در مقابل مرجئه حمایت می‌کردند.
  - (۳) امویان برای مقابله با خوارج، مرجئه را مناسب می‌دیدند.
  - (۴) امویان برای کاهش زمینه‌های فکری قیام‌ها، از مرجئه استقبال می‌کردند.
- ۴۱- کدام یک از پیشوایان اهل حدیث، نظریه «تربیع» را رواج داد؟
- (۱) احمد بن حنبل
  - (۲) سفیان ثوری
  - (۳) مالک بن انس
  - (۴) محمد بن ادریس شافعی
- ۴۲- منصور عباسی به‌منظور تقویت، حفظ، استقرار و قبولاندن خلافت خود به جماعت مسلمین و نفی همه گروه‌های موجود، خود را به کدام جریان نزدیک نمود؟
- (۱) راوندیه
  - (۲) عباسیه
  - (۳) اهل حدیث
  - (۴) قدریه
- ۴۳- در مشرق قلمرو اسلامی، اندیشه‌های کلامی کدام شخصیت رواج یافت و مذهب او چه بود؟
- (۱) ابوبکر باقلانی - مالکی
  - (۲) امام محمد غزالی - مالکی
  - (۳) ابوالحسن اشعری - شافعی
  - (۴) ابومنصور ماتریدی - حنفی
- ۴۴- کدام فرقه کلامی اهل سنت در سده چهارم هجری قمری در بخش عمده‌ای از سرزمین‌های مرکزی و شرقی خلافت اسلامی گسترش یافت؟
- (۱) قدریه
  - (۲) کرامیه
  - (۳) مشبیه
  - (۴) طحاویه
- ۴۵- چه کسی با شرح آراء اشعری آن را به‌صورت یک نظام کلامی منسجم در آورد و مؤسس دوم مکتب اشعری محسوب می‌شود؟
- (۱) بغدادی
  - (۲) باقلانی
  - (۳) ماتریدی
  - (۴) امام الحرمین جوینی
- ۴۶- کدام تغییر در روند فعالیت‌های اسماعیلیان ایران باعث شد تا عنوان «ملاحده» بر آنها گذارده شود؟
- (۱) ترور شخصیت‌های حکومتی سلاجقه
  - (۲) اعلام قریب‌الوقوع بودن ظهور امام اسماعیلی
  - (۳) اعلام آغاز قیامت توسط حسن علی ذکرة السلام
  - (۴) حمایت از خلفای فاطمی مصر و خطبه‌خوانی به نام آنها
- ۴۷- اقتدار و نفوذ اسماعیلیه و فاطمیان در یمن چگونه به اوج رسید و رسمیت پیدا کرد؟
- (۱) منصور الیمن داعی اسماعیلی جایگاه دعوت فاطمیان در یمن را تقویت نموده و رسمیت بخشید.
  - (۲) کیش اسماعیلی و قدرت فاطمیان با فعالیت‌های ابن حوشب داعی اسماعیلی در یمن به رسمیت شناخته شد.
  - (۳) در قرن چهارم هجری در روزگار خلافت مستنصر با حمایت امرای محلی زیدی، مردم یمن به کیش اسماعیلی و تحت نظارت خلفای فاطمی در آمدند.
  - (۴) علی بن محمد رئیس دعوت اسماعیلیه با تأسیس سلسله ضلیحی، یمن را تحت نظارت و قدرت مستقیم مذهب اسماعیلی و خلافت فاطمیان درآورد.

- ۴۸- در چالش میان طریقت‌های صوفیه در آسیای مرکزی، کدام طریقت پس از قرن شانزدهم میلادی به برتری و غلبه نهایی دست یافت؟
- (۱) قادریه (۲) کبرویه (۳) یسویه (۴) نقشبندیه
- ۴۹- عبارت زیر به تعریف کدام کتاب نزدیکتر است؟
«در آن، وقایع کربلا سلسله‌وار از علی بن حسین (ع) آمده است.»
- (۱) الارشاد از شیخ مفید (۲) وقعة الطف از ابومخنف
(۳) روضة الشهدا از واعظ کاشفی (۴) روضة الواعظین از فتال نیشابوری
- ۵۰- کدام مورد درباره شکل‌گیری و نگارش نهایی جوامع روائی شیعه درست است؟
- (۱) در قرن چهارم هجری در شکل کتب اربعه به صورت مدون عرضه شد.
(۲) به صورت اصل به اهتمام شاگردان مکتب اهل بیت در قرن سوم هجری نگاشته شده‌اند.
(۳) در عهد امام صادق (ع) شاگردان ایشان به گردآوری و تدوین کتاب‌هایی به‌عنوان «مبوب» یا «جامع» پرداختند.
(۴) مجموعه‌ای از روایات که در قرن دوم و سوم هجری در قالب موضوع خاصی مثل زکات، نماز، یا موضوعات دیگر گردآوری می‌شد.
- ۵۱- کدام گزینه درباره محتوای کتاب احکام السلطانیه ماوردی درست است؟
- (۱) مبنایی برای مشروعیت خلافت محسوب می‌شود.
(۲) مبنایی برای حکومت‌های سنی مذهب محسوب می‌شود.
(۳) چکیده اندیشه‌های سیاسی در پنج قرن نخست هجری است.
(۴) امر به معروف و نهی از منکر را امری اجتماعی و سیاسی می‌داند.
- ۵۲- بزرگ‌ترین فیلسوف اندلسی و مؤلف داستان فلسفی «حی بن یقظان» چه کسی بود؟
- (۱) ابن رشد (۲) ابن ماجه (۳) ابن طفیل (۴) ابن مسره
- ۵۳- مورخان اسلامی فضل تقدم در تاسیس کدام مورد را از آن شیعیان می‌دانند؟
- (۱) مدرسه (۲) مکتب‌خانه (۳) کتابخانه (۴) دارالعلم
- ۵۴- معروف‌ترین دارالترجمه مسلمانان در اندلس که به مدت دو قرن در کار ترجمه و انتقال فرهنگ و علوم اسلامی به اروپا فعالیت داشت، در کجا واقع بود؟
- (۱) قرطبه (۲) سرقسطه (۳) طلیطله (۴) غرناطه
- ۵۵- عالی‌ترین نهاد آموزشی در امپراطوری عثمانی که به دستور سلطان محمد فاتح تأسیس شد، کدام بود؟
- (۱) دارالحديث (۲) مدارس ثامنیه (۳) مدارس مفتاح (۴) مدارس تجرید
- ۵۶- هدف اصلی علمای مسلمان از تأسیس دارالعلوم دئوبند، چه بود؟
- (۱) آموزش علوم جدید غربی به مسلمانان به‌ویژه پیروان مذهب حنفی
(۲) ارائه علوم دینی به روش سنتی و بدون وابستگی به دولت هند بریتانیا
(۳) تعلیم آراء و اندیشه‌های شاه ولی الله دهلوی به شیوه و سبک غربی
(۴) آموزش دانش‌های جدید و زبان انگلیسی به مسلمانان در کنار علوم قدیم اسلامی

- ۵۷- کدام گزینه درباره اقدامات معتضد خلیفه عباسی است؟
 (۱) از سپردن دیوان جیش مسلمین به غیرمسلمانان خودداری کرد.
 (۲) دیوان زمام یا محاسبه را برای گردآوری و تحویل مالیات‌ها تأسیس کرد.
 (۳) با ادغام دیوان‌های ولایات، یک دیوان به نام دیوان‌الدار درست کرد.
 (۴) امور قضات را تحت نظر گرفت و نخستین خلیفه‌ای بود که برخی از قاضیان را عزل کرد.
- ۵۸- درباره دوره خلافت المعتضد عباسی کدام مورد درست است؟
 (۱) اقتدار و نفوذ خلیفه دچار کاهش و افول جدی شد.
 (۲) ابن مقله مهم‌ترین چهره تأثیرگذار خلافت پس از خلیفه بود.
 (۳) با اصلاحات گسترده در دستگاه اداری و دیوانی، کارآمدی آن بهبود پیدا کرد.
 (۴) دستگاه اداری و دیوانی خلافت، بیش از هر زمان دیگر زیر سلطه نهاد نظامی قرار گرفت.
- ۵۹- در دولت ممالیک مصر، ممالیک کتابیه به کدام گروه اشاره داشت؟
 (۱) ممالیکی که از بندگی سلطان آزاد می‌شدند.
 (۲) مسئولان تربیت و تعلیم ممالیک در اردوگاه.
 (۳) ممالیک بالغ که در مرحله تعلیم جنگی قرار داشتند.
 (۴) ممالیک کم سن و سال که آغاز تربیت آن‌ها با رسم‌الکتاب بود.
- ۶۰- کدام مورد توضیح مناسبی در رابطه با «خانه ارقم» است؟
 (۱) خانه‌ای که مسلمانان تا سال سوم بعثت در آن گرد هم می‌آمدند.
 (۲) خانه‌ای که پیامبر (ص) پس از مهاجرت، در قبا در آن سکونت داشت.
 (۳) خانه‌ای که در آن برای ترور پیامبر (ص) تصمیم‌گیری شد.
 (۴) خانه‌ای که متعلق به خدیجه (س) بود.
- ۶۱- در قیام حرّه به ترتیب چه کسانی «رهبری مردم مدینه» و «فرماندهی سپاه اعزامی یزید برای سرکوبی قیام» را برعهده داشتند؟
 (۱) عبدالله بن حنظله - مسلم بن عقبه
 (۲) ابویوب انصاری - حصین بن نمیر
 (۳) عبدالله بن زبیر - عبیدالله بن زیاد
 (۴) عدی بن حاتم طایی - بسر بن ابی ارسطه
- ۶۲- علت اعتراض و دستگیری حجر بن عدی توسط حاکم اموی کوفه چه بود؟
 (۱) سختگیری بر شیعیان در کوفه
 (۲) نامشروع دانستن ولایت‌عهدی یزید
 (۳) رفتار غیراخلاقی امیران اموی
 (۴) سب امام علی (ع) بعد از نماز در مسجد کوفه
- ۶۳- کدام مورد در سرکوبی قیام مختار ثقفی تأثیر داشت؟
 (۱) عدم همکاری ابراهیم بن اشتر با مصعب زبیری
 (۲) شیفتگی مختار به پیروزی‌های اولیه و غفلت از قدرت امویان
 (۳) حمله مصعب بن زبیر به کوفه به تحریک فراریان کوفه
 (۴) خیانت قبایل یمانی به تحریک هم‌پیمانان شامی خود
- ۶۴- کدام‌یک از اصحاب امام موسی کاظم (ع)، در دستگاه خلافت عباسی نفوذ داشت؟
 (۱) یحیی بن اکثم
 (۲) علی بن یقطین
 (۳) هرثمه بن اعین
 (۴) صفوان بن مهران

- ۶۵- با استانداری چه کسی مرحله دوم فتوحات در شمال آفریقا آغاز شد و در این مرحله کدام شهر نقش مهمی در فتح شمال آفریقا و اندلس ایفا کرد؟
- (۱) معاویه بن حدیج، برقه
(۲) عقبه بن نافع، قیروان
(۳) طارق بن زیاد، اشبیلیه
(۴) عمرو بن عاص، فسطاط
- ۶۶- کدام مورد، از انگیزه‌های زنگیان، در پاسخ‌گویی به ندای علی بن محمد در جریان قیام نبود؟
- (۱) اوضاع نابسامان بهداشتی و ساختار طبقاتی جامعه
(۲) درگیری میان بردگان با زمین‌داران و زلزله‌های متعدد
(۳) ظلم و ستم زمین‌داران و تقاضای اجازه دسترسی به بازارها
(۴) وضعیت بد اقتصادی خلافت و مقابله با زیاده‌خواهی درباریان خلفا
- ۶۷- کدام عامل در گرایش مردم ری به تشیع تأثیرگذار نبود؟
- (۱) مهاجرت سادات از مدینه و عراق به این شهر
(۲) حضور یکی از وکلای امام زمان (عج) در این شهر
(۳) فتح به جنگ این شهر و بیزاری مردم از حکومت مرکزی
(۴) موقعیت جغرافیایی و مجاورت آن با طبرستان و قم
- ۶۸- «اورخان» فرزند عثمان و فرمانروای دوم عثمانی، با تصرف کدام دژ شاخص شد و اهمیت یافت؟
- (۱) ازبیک (۲) وین (۳) صوفیه (۴) بلگراد
- ۶۹- استفاده از ماشین بخار برای مقاصد صنعتی در جهان اسلام برای اولین بار در کجا و در زمان کدام حاکم صورت گرفت؟
- (۱) مصر - محمدعلی پاشا
(۲) عثمانی - سلطان عبدالمجید
(۳) شام - احمد بن طولون
(۴) هندوستان - سرسید احمدخان
- ۷۰- چه کسی برای نخستین بار در دهه‌های نخست سده بیستم میلادی، اندیشه تشکیل دولت اسلامی مستقل را در شبه قاره هند مطرح کرد؟
- (۱) ابوکلام آزاد
(۲) محمدعلی جناح
(۳) محمد اقبال لاهوری
(۴) سید احمدخان هندی
- ۷۱- ظهور آثار تاریخی جامع در تاریخ‌نگاری مسلمانان با کدام دسته و ویژگی نشان داده می‌شود؟
- (۱) نوشته‌های تاریخ خلفا، متأثر از یکپارچگی سیاسی سرزمین اسلامی
(۲) آثار جغرافیایی، بهره بردن از یکپارچگی جغرافیایی سرزمین اسلامی
(۳) منابع فرقه شناختی، متأثر از انشعابات و دعاوی کلامی
(۴) تاریخ‌های عمومی، پایان یافتن تک‌نگاری‌ها
- ۷۲- از ویژگی‌های بیشتر تواریخ دودمانی که غالباً توسط مورخان مخصوص فرمانروایان نوشته می‌شد، کدام است؟
- (۱) مقید به ترتیب زمانی و مستند بودن
(۲) محدود به قبیله و به شکل شجره‌نامه بودن
(۳) یک‌سو نگری و جانبداری و مبالغه در تحسین و تقیح
(۴) سابقه داشتن در میان عرب و متأثر بودن از تاریخ‌نگاری ایرانی

- ۷۳- کدام گزینه به ترتیب «شواهد و منابع ادبی - روایی» و «شواهد و منابع سندی» را توصیف می‌کند؟
 (۱) رویدادی را مستند می‌کنند - رویدادی را ادیبانه روایت می‌کنند.
 (۲) رویدادی را ادیبانه روایت می‌کنند - رویدادی را مستند می‌کنند.
 (۳) برای اهداف تجاری، شغلی یا دیوانی نوشته شده‌اند - برای آگاه کردن و انتشار گسترده نوشته شده‌اند.
 (۴) برای آگاه کردن و انتشار گسترده نوشته شده‌اند - برای اهداف تجاری، شغلی یا دیوانی نوشته شده‌اند.
- ۷۴- کدام مورد را می‌توان تعریف جامع از نسخه خطی به‌عنوان یکی از منابع دست اول تاریخی به حساب آورد؟
 (۱) نوشته دست‌نویس که نسخه‌های معدودی از آن وجود دارد.
 (۲) هر سند یا نوشته دست‌نویسی که در مقیاس گسترده در دسترس عموم قرار نگرفته است.
 (۳) نوشته دست‌نویس یا تایپ شده‌ای که منتشر شده یا به هر نحو در دسترس عموم قرار گرفته است.
 (۴) سند، نوشته دست‌نویس یا تایپ شده که منتشر نشده یا در مقیاس گسترده در دسترس عموم قرار نگرفته است.
- ۷۵- کدام ویژگی، بیانگر ادعاهای پسامدرنیسم درباره پژوهش تاریخی نیست؟
 (۱) تلقی حقیقت به‌عنوان ابزار تقویت قدرت نخبگان و حفظ تمایزات سلسله‌مراتبی
 (۲) تأکید بر سرکوب و حاشیه‌سازی به‌عنوان ابزار تحریف گذشته
 (۳) تأکید بر لغزندگی و انعطاف‌پذیری بی‌حدوحصر زبان
 (۴) نفی امکان دستیابی به عینیت در فهم امور انسانی
- ۷۶- در عبارت زیر منظور از «چارچوب مرجع تاریخ‌نگارانه» چیست؟
 «مورخ در پژوهش تاریخ باید پژوهش خود را درون یک چارچوب مرجع تاریخ‌نگارانه قرار دهد».
 (۱) منابع دست اول
 (۲) پرسش‌های مشخص‌کننده رویکرد مورد نظر
 (۳) ادبیات پژوهشی موجود درباره موضوع مورد نظر
 (۴) ترکیب منابع دست اول و دست دوم
- ۷۷- در پژوهش‌های تاریخی بهتر است به‌جای کدام گزینه، «مدعا» را به‌کار برد؟
 (۱) فرضیه
 (۲) متغیر
 (۳) سوالات پژوهش
 (۴) مسئله پژوهش
- ۷۸- بررسی گذشته تاریخی نشان می‌دهد که ترس از تغییرات منجر به چه امری می‌شد؟
 (۱) تحول اجتماعی
 (۲) تغییر اجتماعی
 (۳) شورش اجتماعی
 (۴) کنش اجتماعی
- ۷۹- شرط فهم بهتر تاریخ کدام است؟
 (۱) نیت‌ها را در لحظات مؤثر ندانیم.
 (۲) آن را سلسله‌ای از لحظات حال بدانیم.
 (۳) در امور انسانی کنش را با رفتار مساوی ببینیم.
 (۴) کنش دیگران را نتیجه تفاوت افراد فرض کنیم.
- ۸۰- از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین مفاهیم تاریخ کدام است؟
 (۱) تجربه - تغییر
 (۲) تداوم - گسیختگی
 (۳) تحول - رونق
 (۴) تنوع - وحدت
- ۸۱- کتاب «الاموال» متعلق به چه کسی و در چه موضوعی است؟
 (۱) ابویوسف قاضی، خراج و مسائل اقتصادی مسلمانان
 (۲) یحیی بن آدم قرشی، دارایی‌ها و خراج مسلمانان
 (۳) ابوعبید قاسم بن سلام، مسائل مالی سده‌های نخست اسلامی
 (۴) قدامه بن جعفر، مسائل مالی و اقتصادی سده‌های نخست اسلامی
- ۸۲- کدام گزینه درباره کتاب‌های ذکر شده و موضوع آن‌ها درست است؟
 (۱) روضة الشهداء: منقبت شهدای توابعین و کربلا
 (۲) مقتل ابی مخنف: شرح واقعه جمل و واقعه طف
 (۳) مقاتل الطالبیین: شرح رنج و عقوبت فرزندان ابوطالب
 (۴) تحفة الطالب: شرح مصائب و حکومت عبدالله بن معاویه طالبی

- ۸۳- کدام گزینه دربارهٔ محتوای کتاب‌های ذکر شده درست است؟
 (۱) الاصابه فی التمییز الصحابه: شرح حال صحابه مهاجر به حبشه
 (۲) الاعلام الوری: شرح حال دانشمندان سده‌های ششم تا نهم هجری قمری
 (۳) اسدالغابه: شرح حال افراد شرکت‌کننده در غزوات عصر پیامبر (ص)
 (۴) معجم‌الادبا: شرح حال دانشمندان اسلامی در شش سده نخست هجری قمری
- ۸۴- اخبار کدام منبع، برای آگاهی از نخستین مراحل فتح ماوراءالنهر اعتبار و مرجعیت بیشتر دارد؟
 (۱) تاریخ یعقوبی
 (۲) تاریخ طبری
 (۳) تاریخ یمینی عتبی
 (۴) المسالک و الممالک ابن خردادبه
- ۸۵- قدیمی‌ترین کتاب موجود در تاریخ‌نگاری محلی جهان اسلام، چه نام دارد و تألیف کیست؟
 (۱) فتوح‌المصر و المغرب - ابن عبدالحکم
 (۲) تاریخ اصبهان - ابونعیم اصفهانی
 (۳) تاریخ واسط - اسلم بن سهل رزاز
 (۴) طبقات‌المحدثین باصبهان - ابوالشیخ
- ۸۶- لقب جاحظ دوم به چه کسی داده شده و این لقب بر چه موضوعی دلالت دارد؟
 (۱) ابوالفضل بن عمید، تبحر در نگارش نثر
 (۲) بشار بن برد، انتقال متون سریانی به عربی
 (۳) ابن مقله وزیر، نگارش آثار ضد شعوبی
 (۴) ابن علقمی وزیر، نجات متون و آثار اسلامی از حمله مغول
- ۸۷- کدام مورد به امر موروثی اشاره دارد که هر نسلی می‌تواند تغییراتی در آن پدید آورد؟
 (۱) فرهنگ
 (۲) ذهنیت تاریخی
 (۳) سنت‌های تاریخی
 (۴) عادات و رسوم
- ۸۸- کدام مورخ مسلمان، تدوین تاریخ را به دلیل آن‌که حاوی وقایع و دانش‌های بشری میان مبدأ و معاد است، از مصادیق واجب کفایی می‌داند؟
 (۱) ابن جوزی
 (۲) ابوالفداء
 (۳) ابن خلدون
 (۴) کافجی
- ۸۹- بحث صفات و سجایای داعی فاطمی در مذهب اسماعیلیه، در کدام اثر و توسط چه کسی نوشته شده است؟
 (۱) فصلی از سفرنامه، ناصر خسرو قبادیانی
 (۲) «الرسائل الدعاء»، ابن حوشب
 (۳) «الهممة فی آداب الاتباع ائمة»، قاضی نعمان
 (۴) «الرسالة موجزة الکافیة فی آداب الدعاء»، احمد بن ابراهیم نیشابوری
- ۹۰- کتاب «المنمق» اثر چه کسی است و بیشتر مطالب آن بر چه محتوایی دلالت دارد؟
 (۱) ابن عبد ربه - تاریخ مدینه در جاهلیت و اسلام
 (۲) مقریزی - اخبار نزاع بنی‌امیه و بنی‌هاشم
 (۳) ابن نجار - تاریخ مدینه الرسول
 (۴) ابن حبیب - اخبار جاهلیت و اسلام

